

Województwo zachodniopomorskie

Historia

**Sprawozdanie z egzaminu maturalnego
w roku 2015**

Opracowanie

Jan Sobiech (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Wanda Królikowska (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie)

Barbara Andrzejewska (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie)

Opieka merytoryczna

dr Wioletta Kozak (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Opracowanie techniczne

Bartosz Kowalewski (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Współpraca

Beata Dobrosielska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Agata Wiśniewska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Wydziały Badań i Analiz okręgowych komisji egzaminacyjnych

Opracowanie dla województwa zachodniopomorskiego

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Maciej Młynarczyk

Robert Śniegocki

Jacek Pietrzak

Historia – formuła od roku 2015

Poziom rozszerzony

1. Opis arkusza

Arkusz egzaminacyjny z historii na poziomie rozszerzonym zawierał 22 zadania, w tym 21 zadań otwartych (KO) i zamkniętych i jedno zadanie rozszerzonej odpowiedzi. Zadania 1–21 obejmowały historię Polski od jej początków do XX wieku oraz historię powszechną od starożytności do XX wieku i uwzględniały zagadnienia z historii politycznej, historii społeczno-gospodarczej oraz historii kultury. Wszystkie zadania zawierały materiał źródłowy, na podstawie którego należało je rozwiązać, wykorzystując przy tym własną wiedzę.

Zadanie 22. polegało na napisaniu wypracowania na jeden z pięciu tematów, obejmujących wszystkie epoki historyczne. Do realizacji tematu odnoszącego się do historii Polski średniowiecznej (temat 2.) oraz tematu z historii Polski XIX wieku (temat 4.) należało wykorzystać dołączony do tych tematów materiał źródłowy.

Większość zadań sprawdzała wymagania ogólne oraz wiadomości i umiejętności z zakresu treści szczegółowych ujętych w podstawie programowej dla przedmiotu historia na IV etapie edukacyjnym (głównie z zakresu rozszerzonego, lecz również podstawowego), a część zadań dla przedmiotu historia na III etapie edukacyjnym (gimnazjum).

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów, z czego za wypracowanie można było otrzymać 12 punktów, a za rozwiązanie zadań otwartych (KO) i zamkniętych – 38 punktów.

2. Dane dotyczące populacji zdających

Tabela 1. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym*

Liczba zdających		
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	ogółem	655
	ze szkół na wsi	0
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	137
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	220
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	298
	ze szkół publicznych	561
	ze szkół niepublicznych	94
	kobiety	325
	mężczyźni	330
	bez dysleksji rozwojowej	608
	z dysleksją rozwojową	47

* Dane w tabeli dotyczą przystępujących do egzaminu po raz pierwszy.

Z egzaminu zwolniono 6 osób – laureatów i finalistów Olimpiady Historycznej.

Tabela 2. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	3
	słabowidzący	1
	niewidomi	2
	słabosłyszący	1
	niesłyszący	6
	ogółem	13

3. Przebieg egzaminu

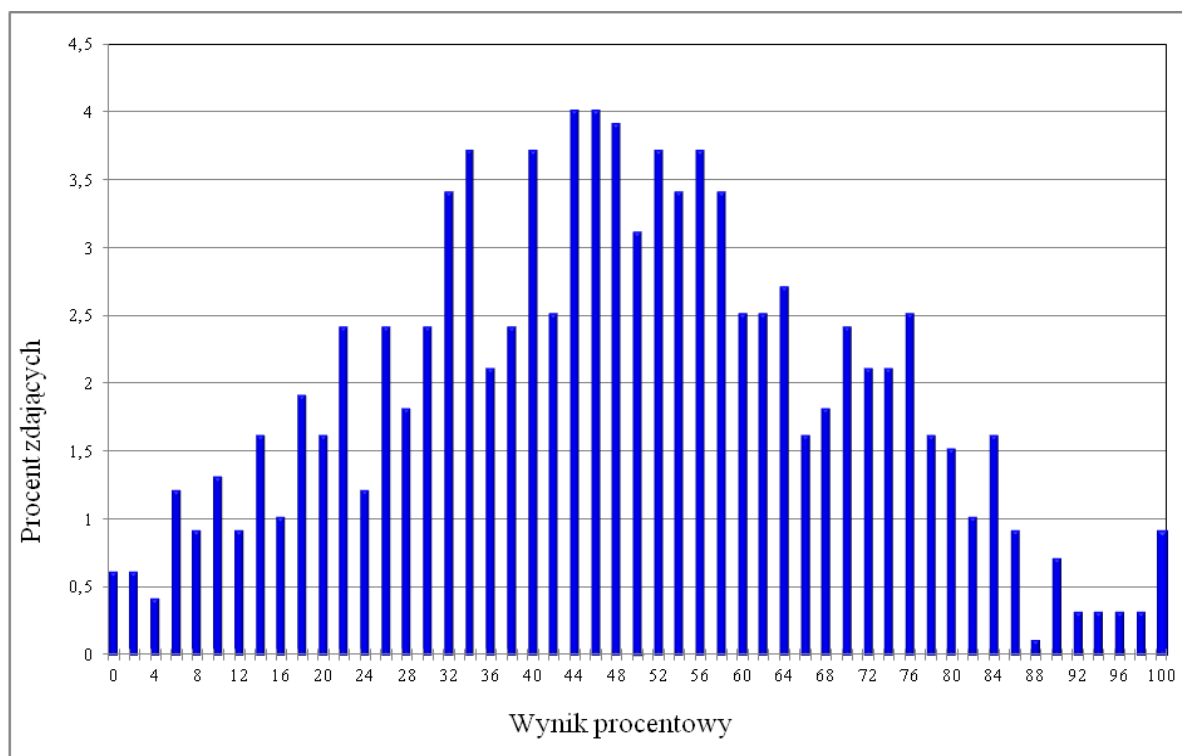
Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu		19 maja 2015	
Czas trwania egzaminu		180 minut	
Liczba szkół		106	
Liczba zespołów egzaminatorów		1	
Liczba egzaminatorów		19	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 143)		0	
Liczba unieważnień ¹	w przypadku:		
	§99 ust.1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
		wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
		zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu części egzaminu w sposób utrudniający pracę pozostałym zdającym	0
	§99 ust.2	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
§ 146 ust. 3	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu	0	
Liczba wglądów ¹ (§ 107)		4	
Liczba prac, w których nie podjęto rozwiązania zadań		0	

¹Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, ze zm.)

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

Wykres 1. Rozkład wyników zdających

Tabela 4. Wyniki zdających – parametry statystyczne*

Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
655	0	100	48	46	48	22

* Dane w tabeli dotyczą przystępujących do egzaminu po raz pierwszy.

Poziom wykonania zadań

Tabela 5. Poziom wykonania zadań

Nr zad.	Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe	Poziom wykonania zadania (%)
1.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	I. Starożytność 1. Cywilizacje Bliskiego [...] Wschodu. Zdający: 1) charakteryzuje uwarunkowania geograficzne rozwoju cywilizacji na Bliskim [...] Wschodzie. 2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji. Zdający: 1) charakteryzuje geograficzne uwarunkowania cywilizacji greckiej; 3) rozpoznaje dokonania kulturowe Greków w dziedzinie architektury [...].	77
1.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji [...].	I. Starożytność 1. Cywilizacje Bliskiego i Dalekiego Wschodu. Zdający: 1) charakteryzuje uwarunkowania geograficzne rozwoju cywilizacji na Bliskim i Dalekim Wschodzie. 2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji. Zdający: 1) charakteryzuje geograficzne uwarunkowania cywilizacji greckiej.	83
2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.	I. Starożytność 4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne w Rzymie republikańskim [...].	92
3.1.	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia	II. Średniowiecze. 4. Polska w okresie	64

	<p>z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna.</p> <p>Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p>	<p>wczesnopiastowskim. Zdający:</p> <p>3) opisuje rozwój terytorialny państwa polskiego w X–XII w.</p>	
3.2.	<p>I. Chronologia historyczna.</p> <p>Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna.</p> <p>Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej.</p> <p>Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym [...]; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>II. Średniowiecze.</p> <p>4. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Zdający:</p> <p>3) opisuje rozwój terytorialny państwa polskiego w X–XII w.</p>	52
4.	<p>II. Analiza i interpretacja historyczna.</p> <p>Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej.</p> <p>Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>II. Średniowiecze</p> <p>7. Polska w XIV–XV w.</p> <p>Zdający:</p> <p>3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z [...] Litwą w XIV–XV w.</p> <p>8. Kultura średniowiecza.</p> <p>Zdający:</p> <p>1) identyfikuje dokonania kultury okresu średniowiecza w zakresie [...] sztuki, z uwzględnieniem kultury polskiego średniowiecza.</p>	44
5.	<p>II. Analiza i interpretacja historyczna.</p> <p>Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej.</p> <p>Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>II. Średniowiecze</p> <p>6. Europa późnego średniowiecza.</p> <p>Zdający:</p> <p>2) charakteryzuje przemiany społeczne i gospodarcze w Europie w późnym średniowieczu.</p> <p>7. Polska w XIV–XV w.</p> <p>Zdający:</p> <p>2) charakteryzuje [...] strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich.</p> <p>III. Dzieje nowożytne.</p> <p>3. Rzeczpospolita w okresie</p>	36

		<p>renesansu i demokracji szlacheckiej.</p> <p>Zdający:</p> <p>2) ocenia polską specyfikę w zakresie [...] struktury społecznej i modelu życia gospodarczego na tle europejskim.</p>	
6.1.	<p>I. Chronologia historyczna.</p> <p>Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna.</p> <p>Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; [...] dostrzega [...] wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej.</p> <p>Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne</p> <p>2. Europa w XVI-XVII w.</p> <p>Zdający:</p> <p>2) wyjaśnia [...] następstwa reformacji [...].</p>	25
6.2.	<p>I. Chronologia historyczna.</p> <p>Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna.</p> <p>Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; [...] dostrzega [...] wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej.</p> <p>Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne</p> <p>3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej.</p> <p>Zdający:</p> <p>2) ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, [...] na tle europejskim oraz synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski w XVI w. z wydarzeniami europejskimi.</p>	61
7.	<p>II. Analiza i interpretacja historyczna.</p> <p>Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej.</p> <p>Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne</p> <p>4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura.</p> <p>Zdający:</p> <p>6) charakteryzuje sarmatyzm jako ideologię i styl życia polskiej szlachty.</p>	54

8.1.	<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne 4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura. Zdający: 2) opisuje główne etapy konfliktów politycznych i militarnych Rzeczypospolitej z [...] Turcją w XVII w.; wyjaśnia ich następstwa.</p>	43
8.2.	<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną [...]; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; [...] integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>III. Dzieje nowożytne 4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura. Zdający: 5) ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej [...] na tle europejskim [...].</p>	79
8.3.	<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura. Zdający: 5) ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej [...] na tle europejskim [...].</p>	52
9.	<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; [...] integruje</p>	<p>III. Dzieje nowożytne 6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Zdający: 1) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej [...]; opisuje i wyjaśnia uwarunkowania [...] kolejnych rozbiorów Polski [...].</p>	54

	pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.		
10.	<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>III. Dzieje nowożytne 5. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w. Zdający: 4) charakteryzuje program modernizacji Rosji [...].</p>	76
11.	<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; [...] integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>IV. Wiek XIX 1. Europa napoleońska. Zdający: 1) opisuje kierunki i etapy podbojów Napoleona; charakteryzuje napoleońską ideę imperium; 2) wyjaśnia źródła sukcesów i porażek Napoleona w polityce [...] zagranicznej.</p>	49
12.	<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z [...] dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega [...] wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji [...].</p>	<p>IV. Wiek XIX 4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 1) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych.</p>	57
13.1.	<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi</p>	<p>IV. Wiek XIX 3. Ideologie XIX w. Zdający: 2) [...] omawia zjednoczenie</p>	41

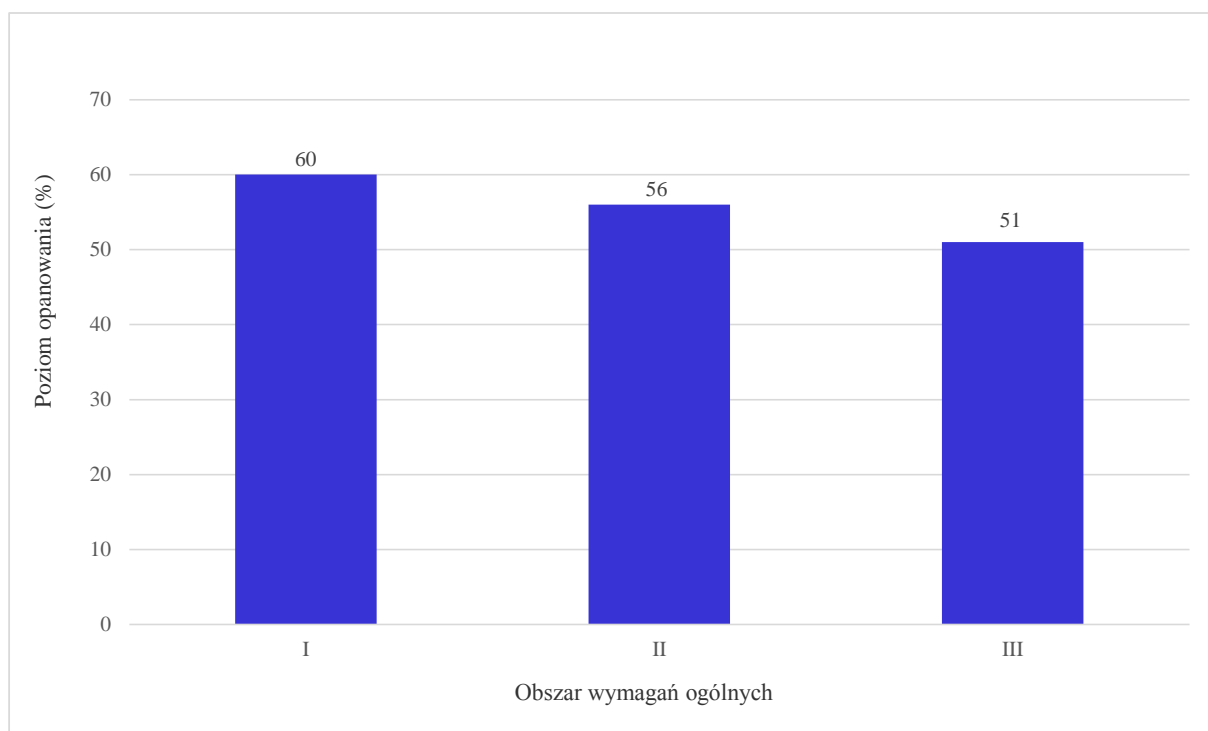
	dziedzinami życia społecznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną [...] oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.	Włoch [...].	
13.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].	IV. Wiek XIX 3. Ideologie XIX w. Zdający: 2) [...] omawia zjednoczenie Włoch [...].	64
13.3.	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje [...] wydarzenia [...]; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną [...] dokonuje selekcji [...] informacji z różnych źródeł wiedzy.	IV. Wiek XIX 3. Ideologie XIX w. Zdający: 2) [...] omawia zjednoczenie Włoch [...].	27
14.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.	IV. Wiek XIX 5. Społeczeństwo polskie w okresie zaborów w XIX w. Zdający: 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki emigracji w XIX w. [...]; 6) porównuje dynamikę zmian [...] społecznych na ziemiach polskich.	75
15.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną [...]; integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.	V. Wiek XX. 1. I wojna światowa i rewolucje w Rosji. Zdający: 6) wyjaśnia zmiany zachodzące w polityce mocarstw wobec sprawy polskiej [...].	17
15.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu	V. Wiek XX. 1. I wojna światowa i rewolucje w Rosji. Zdający: 6) wyjaśnia zmiany zachodzące w polityce mocarstw wobec sprawy polskiej [...].	39

	przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.		
16.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	V. Wiek XX. 3. Europa i świat między wojnami. Społeczeństwo, gospodarka, kultura. Zdający: 2) charakteryzuje życie gospodarcze okresu międzywojennego i wyjaśnia mechanizm wielkiego kryzysu gospodarczego [...].	56
17.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...]; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.	V. Wiek XX. 8. Okupacja niemiecka i radziecka na ziemiach polskich. Zdający: 2) opisuje międzynarodowe uwarunkowania działalności polskiego rządu na wychodźstwie.	56
18.	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	V. Wiek XX. 11. Chiny po II wojnie światowej. Zdający: 1) opisuje główne etapy w dziejach komunistycznych Chin;	64
19.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.	V. Wiek XX. 15. Polska w latach 1956-1980. Zdający: 2) wyjaśnia przyczyny kryzysów społeczno-politycznych: [...] 1970 r., 1976 r. i 1980 r.; 5) charakteryzuje kulturę i życie codzienne w Polsce Ludowej.	46
20.	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].	V. Wiek XX. 9. Europa i świat w okresie rywalizacji ZSRR i Stanów Zjednoczonych.	40

	<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...]; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>Zdający: 3) wyjaśnia genezę zimnej wojny i rozpoznaje jej przejawy w stosunkach pomiędzy ZSRR a Stanami Zjednoczonymi; 5) wyjaśnia cele utworzenia NATO i Układu Warszawskiego [...].</p>	
21.1.	<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...]; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>V. Wiek XX. 9. Europa Środkowo-Wschodnia po II wojnie światowej. Zdający: 3) charakteryzuje proces uniezależniania się państw satelickich od ZSRR; 4) wyjaśnia przyczyny rozpadu ZSRR i bloku wschodniego.</p>	78
21.2.	<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...]; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację [...].</p>	<p>V. Wiek XX. 9. Europa Środkowo-Wschodnia po II wojnie światowej. Zdający: 3) charakteryzuje proces uniezależniania się państw satelickich od ZSRR; 4) wyjaśnia przyczyny rozpadu ZSRR i bloku wschodniego.</p>	62
22. Temat I	<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>I. Starożytność 3. Ekspansja w świecie [...] rzymskim. Zdający: 3) charakteryzuje ekspansję rzymską i wyjaśnia ideę imperium rzymskiego. 4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne [...] w cesarstwie rzymskim;</p>	

		4) prezentuje najważniejsze stanowiska historiografii dotyczące przyczyn upadku państwa rzymskiego.	
22. Temat II	<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>II. Średniowiecze</p> <p>5. Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego. Zdający:</p> <p>1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbitcia dzielnicowego;</p> <p>2) porównuje proces formowania się społeczeństwa stanowego w Polsce i w zachodniej Europie;</p> <p>3) opisuje przemiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich oraz ocenia społeczno-kulturowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim;</p> <p>5) synchronizuje najważniejsze wydarzenia z okresu rozbitcia dzielnicowego i dziejów Europy.</p>	24
22. Temat III	<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>III. Dzieje nowożytne</p> <p>2. Europa w XVI–XVII w. Zdający:</p> <p>2) wyjaśnia polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe uwarunkowania i następstwa reformacji, opisując główne nurty i postaci [...]</p> <p>3) opisuje mapę [...] wyznaniową Europy w XVI w.</p> <p>3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej. Zdający:</p> <p>6) ocenia sytuację wyznaniową na ziemiach Rzeczypospolitej w XVI w., w tym tolerancję wyznaniową oraz unię brzeską;</p> <p>7) identyfikuje dzieła polskiego renesansu oraz ocenia dorobek polskiej myśli politycznej okresu odrodzenia i reformacji.</p>	

22. Temat IV	<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>IV. Wiek XIX</p> <p>4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 1) charakteryzuje i porównuje cele oraz metody polityki zaborców wobec społeczeństwa polskiego w okresie niewoli narodowej; 2) rozpoznaje działania społeczeństwa sprzyjające rozwojowi tożsamości narodowej; 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych; 4) prezentuje oceny polskiej historiografii dotyczące powstań narodowych; 5) charakteryzuje koncepcje polityczno-społeczne Wielkiej Emigracji XIX w. i ich wpływ na życie polityczno-społeczne w trzech zaborach; 5. Społeczeństwo polskie w okresie zaborów w XIX w. Zdający: 2) analizuje strukturę społeczeństwa w trzech zaborach.</p>	
22. Temat V	<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>V. Wiek XX</p> <p>Zdający: 3. Europa i świat między wojnami. Społeczeństwo, gospodarka, kultura. 6. Europa i świat podczas II wojny światowej. Zdający: 2) wyjaśnia uwarunkowania współpracy niemiecko-radzieckiej w latach 1939-1941 i jej konsekwencje dla państw i narodów Europy Środkowej;</p>	

Wykres 2. Poziom wykonania zadań w obszarach wymagań ogólnych

Komentarz

W maju 2015 roku tegoroczni absolwenci liceów ogólnokształcących przystąpili po raz pierwszy do egzaminu maturalnego z historii w nowej formule. Egzamin miał formę pisemną i trwał 180 minut. Egzamin maturalny sprawdzał, w jakim stopniu absolwent spełnił wymagania ogólne i szczegółowe z historii określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla IV etapu edukacyjnego w zakresie rozszerzonym i podstawowym oraz, w mniejszym zakresie, wymagania określone dla etapu III (gimnazjum). W tym celu, zadania w arkuszu egzaminacyjnym reprezentowały różnorodne wymagania ogólne i szczegółowe; sprawdzały umiejętności proste (np. wyczytanie informacji zawartych w tekście, tabeli) i złożone (np. analiza, interpretacja historyczna, tworzenie narracji historycznej).

Jak wynika z wykresu (wykres nr 2) tegoroczni maturzyści w najwyższym stopniu spełnili I wymaganie ogólne – *Chronologia historyczna*, w nieco niższym stopniu II wymaganie – *Analiza i interpretacja historyczna*, natomiast w najmniejszym stopniu III – *Tworzenie narracji historycznej*.

Analiza jakościowa zadań

Z analizy poziomu wykonania zadań wynika, że zadaniem najtrudniejszym dla zdających okazało się zadanie 15.1. (poziom wykonania – 17%). W zadaniu tym wymagano od zdających wiedzy na temat okoliczności wydania Aktu 5 listopada, znajomości treści tego dokumentu oraz umiejętności interpretacji rysunku satyrycznego z 1916 roku (źródło 1.). Zrozumienie informacji zawartych w tekście (źródło nr 2), umożliwiło rozpoznanie dokumentu i podanie jego nazwy. Informacje w źródle 1. (rysunek satyryczny), które pomagały rozpoznać dokument to np.: podanie roku, w którym ukazał się rysunek (1916), wymowa rysunku – orzeł symbolizujący Polskę w kajdanach, której, co prawda, obiecano suwerenność (przecięto łańcuch), ale pozbawiono go piór – co ma sugerować niekorzystne dla Polaków decyzje zaborców (np. pobór rekrutów do armii walczącej u boku Niemiec i Austro-Węgier, do którego nawiązuje źródło 2.) czy postaci symbolizujące dwóch

zaborców (Niemcy i Austro-Węgry) – wystawców dokumentu. Natomiast na podstawie źródła nr 2 (tekstu) maturzysta powinien stwierdzić, iż odezwy gubernatorów zostały wydane jeszcze przed powołaniem legalnych władz polskich oraz że zaborcy zdradzają tym faktyczne przyczyny wydania Aktu 5 listopada. Trudno jednoznacznie stwierdzić, co było powodem trudności w rozwiązaniu tego zadania – czy brak umiejętności interpretacji źródeł czy też nierozpoznanie dokumentu. Wśród niepoprawnych odpowiedzi pojawiały się, np.: *uniwersał polaniecki, mała konstytucja, manifest powstańczy, orędzie, ukaz carski*.

Zadanie 15.1. jest przykładem ilustrującym nierozzerwalny związek zachodzący pomiędzy posiadanymi przez abiturienta umiejętnościami a niezbędną wiedzą (podstawowe informacje o sprawie polskiej podczas I wojny światowej) umożliwiającą zdającym udzielenie poprawnej odpowiedzi.

Warto podkreślić, że zadanie to odwoływało się do wymagań szczegółowych zawartych zarówno w podstawie programowej historii dla III etapu edukacyjnego – gimnazjum (punkt 39.1), jak i wymaganiach szczegółowych dla IV etapu na poziomie rozszerzonym (*Wiek XX, punkt 1.6.*). Oznacza to, że treści, których dotyczyło powinny być przez maturzystów utrwalone. Warty uwagi jest fakt, że analizowane zadanie sprawdzało umiejętności, które powinien posiadać każdy absolwent szkoły ponadgimnazjalnej przygotowujący do życia we współczesnym świecie – przetwarzanie informacji oraz analiza i interpretacja, w tym przekazów ikonograficznych.

Zadaniem najłatwiejszym okazało się zadanie nr 2 (poziom wykonania 92%). Zadanie wymagało od zdających umiejętności odczytania i porównania informacji zawartych w dwóch tekstach źródłowych.

Zadanie rozszerzonej odpowiedzi

Analiza wyników egzaminu maturalnego z historii skłania do refleksji nad przyczynami problemów, z którymi spotkali się tegoroczni maturzyści, podejmując próbę rozwiązania zadania rozszerzonej odpowiedzi. Podstawową trudnością dla zdających była umiejętność skonstruowania spójnej, logicznie uporządkowanej wypowiedzi na zadany temat. Maturzyści, zdający egzamin w formule od 2015 r., mieli do wyboru pięć tematów wypracowań zróżnicowanych według epok (starożytności, średniowiecza, dzieje nowożytne, wiek XIX i wiek XX w.) oraz obszarów historii (historia polityczna, społeczno-gospodarcza i historia kultury). Dwa spośród nich (tematy – 2. i 4.) zostały wyposażone w materiał źródłowy konieczny do wykorzystania przez zdających przy realizacji tematu. Wielu zdających wybrało właśnie tematy, do których dołączone zostały materiały źródłowe. Spośród nich, większość wybrała temat 4. (wiek XIX), który brzmiał: „Czy zgadzasz się z opinią opublikowaną w XIX w. na łamach emigracyjnego pisma „Baczność”, że *rewolucja społeczna, ażeby była narodową – potrzebuje powstania. Powstanie, żeby żyć – potrzebuje rewolucji społecznej?* Odpowiedź uzasadnij. W pracy odwołaj się do materiałów źródłowych.”

Natomiast temat 2. brzmiał: „Wyjaśnij wpływ uwarunkowań zewnętrznych i lokalnych na gospodarkę polską w okresie rozbicia dzielnicowego. W pracy odwołaj się do materiałów źródłowych.”

Najwięcej trudności przy realizacji tematów, w których należało odwołać się do załączonych materiałów źródłowych, sprawiły zdającym: interpretacja materiałów źródłowych, prawidłowe wykorzystanie materiałów źródłowych w konstrukcji pracy oraz wiedza niezbędna do realizacji tematów, a wykraczająca poza informacje zawarte w źródłach. Dodatkowymi trudnościami, tak jak przy realizacji pozostałych tematów, okazały się również: właściwa konstrukcja pracy, formułowanie wniosków i ocen z właściwym ich uargumentowaniem. Wypracowania napisane prawidłowo rozpoczynał wstęp, w którym zdający podawali cezurę czasową omawianego zagadnienia, postawiona była teza, którą w dalszej części pracy udowadniali, podając argumenty wynikające z analizy materiału źródłowego i wiedzy własnej, podane były związki przyczynowo-skutkowe, wyciągnięte zostały wnioski i podana została ocena.

Realizacja tematu 2.

Przykład 1. Przykład prawidłowo napisanego wstępu do tematu 2.

Rozbicie dzielnicowe w Polsce dotyczy się umownie od 1138 roku (śmierci Bolesława Krzywoustego, wejście w życie statutu ustalającego podział państwa oraz zasady senioratu i primogenitury) do 1320 roku (Koronacja Władysława Łokietka). Okres ten w dziejach Polski cechuje decentralizacja władzy, wzrost potęgi możnowładztwa świeckiego i duchownego, osłabienie miłkame. Jednocześnie od początku XIII wieku następuje rozwój gospodarki. W swojej pracy postaram się wykazać, że ów rozwój gospodarki był uwieczniony zarówno czynnikami zewnętrznymi, jak i wewnętrznymi.

Wykorzystanie źródła B. (Gęstość zaludnienia na wybranych obszarach w Europie, XI–XIV w.)

Źródło B (wykres słupkowy przedstawiający gęstość zaludnienia na wybranych obszarach europejskich w roku 1000. i w roku 1340) było podstawą do rozważań na temat przyczyn osadnictwa na ziemiach polskich, mającego wpływ na gospodarkę polską w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający, pracując z tym źródłem, zauważali różnicę w zaludnieniu terytoriów Włoch, Francji, Niemiec i Polski. Analiza danych statystycznych stanowiła inspirację do pytania o przyczyny dysproporcji w zaludnieniu różnych obszarów Europy w średniowieczu oraz o możliwe skutki tego zjawiska. Zdający zwracali uwagę, że jednym ze skutków mogło być poszukiwanie przez osadników z Europy Zachodniej terenów o mniejszej gęstości zaludnienia, by tam osiąść i, między innymi, założyć nowe miasta oraz wsie. Do takich terenów należały ziemie polskie.

Przykład 2.

Wielkie zmiany w stosunkach gospodarczych w Europie rozpoczęły się już w pragnęci stulecia, na zachodzie. Ustąpiły miszeryczelskie najeźdy Normanów i Madziarów, zaczęły się kłimaty. To sprzyjało wzrostowi demograficznemu, który trwał aż do połowy XIV wieku. Pośród liczba ludności, a także gęstość zaludnienia. Z analizy źródła B wynika, że

dotyczyło to całej Europy, ale emigracje nie były równomiernie. Największy rozwój demograficzny odnotowała Francja, gdzie w połowie XIV w. przypadało do 30 osób na km².

W państwach niemieckich było to ponad 15 osób, a w Polsce, pomimo dramatycznego wzrostu w stosunku do XI w., odnotowano - 8. Konsekwencją zmian demograficznych było zwiększone zapotrzebowanie na żywność i „głód ziemi”. Żeby zaspokoić te potrzeby zaczęto zagospodarowywać nieużytki, ulepszać narzędzia, stosować nowe metody uprawy. Dzięki trójpolowce i macedziam z ołozem zwiększono plony. Dostatek żywności pobudził wzrost demograficzny, a to z kolei wymusiło poszukiwanie nowych ziem do zagospodarowania. Rozpoczął się wielki ruch kolonizacyjny i związane z nim migracje na wschód.

Wykorzystanie źródła A (Plan Wrocławia w XIII w.)

Zdający pracę z tym źródłem rozpoczynali od analizy legendy planu miasta. Zwracali uwagę na wymienione w niej obiekty, sprawdzali ich lokalizację na planie Wrocławia z XIII w. oraz zadawali pytania badawcze do źródła, np.: Jaki był schemat organizacyjny miasta? Co znajdowało się w jego centralnym punkcie? Jak były rozmieszczone ulice? Czy przed powstaniem miasta istniał w pobliżu ośrodek władzy? Czy plan Wrocławia jest typowy dla wszystkich miast lokowanych w tym okresie? Skąd czerpano wzorce organizacyjne miast? Czy plan dostarcza informacji dotyczących pochodzenia osadników? Kto mógł być inicjatorem lokowania miasta?

Oto efekty analizy źródła A, które przedstawił w swojej pracy jeden ze zdających.

Przykład 3.

Z analizy źródła A wynika, że na wyspie położonej na Odrze istniał przed lokowaniem miasta Wrocławia gród książęcy. Wrocław lokowany w XIII w. został otoczony murem, ma regularny układ przestrzenny - ulice przecinają się pod kątem prostym, a prawie w centrum znajduje się rynek z ratuszem (siedzibą władz miejskich, co świadczy o kształtowaniu się samorządu w mieście).

...i sułceńnicami (miejscom, gdzie dokonywano
transakcji handlowych).

Można wnioskować, że do Wrocławia zostały przeniesione zachodnie wzorce organizacyjne miast - wszak stąd było blisko do Niemiec, a miasto lokowano z inicjatywą jednego z książąt śląskich, którzy pozostawali w orbicie wpływu niemieckich. Warto zwrócić uwagę na to, że poza murami Wrocławia znajdowała się osada przybyłych z Zachodu Walonów - może zajmowali się działalnościami, które była uznawana za niebezpieczną dla miasta (kowalstwo - możliwość zaproszenia ognia, garbarstwo - problem zachowania higieny).

Wykorzystane źródła C. (Mapa. Lokacje miejskie na ziemiach polskich w XIII wieku i diagramy przedstawiające typologie lokacji miast w Polsce w XIII wieku)

Z analizy diagramów wynika, że większość lokacji na Śląsku było dokonywanych przez księcia. Z kolei analizując treść mapy, zdający rozważali następujące kwestie: *Dlaczego właśnie na Śląsku było najwięcej miast lokowanych w XIII w.? Dlaczego najmniej miast było na Pomorzu i Mazowszu? Jakie czynniki zewnętrzne i wewnętrzne miały wpływ na decyzje o założeniu miasta?* Zdający, udzielając odpowiedzi na tak postawione pytania, integrowali wiedzę własną z informacjami wyczytanymi ze źródła. Zdający wykorzystywali najczęściej dane ze źródła do C do konfrontacji wniosków wynikających z analizy źródła A z informacjami, których dostarczało źródło C.

Przykład 4.

Źródło C dotyczy osiednictwa miejskiego w XIII wieku na ziemiach polskich. Na podstawie mapy możemy wnioskować, że najintensywniej urbanizowały się Śląsk, Wielkopolska i Małopolska. Z analizy diagramów lokacyjnych wynika, że najaktywniejszymi grupami społecznymi w dziele urbanizacji poszczególnych dzielnic byli monarchowie i duchowieństwo, co nie dziwi, ponieważ byli to najwięksi właściciele ziemi.

'Pionierem' akcji osadzania nowych kolonistów był książę Henryk Brodaty. Lokacji dokonywali także rycerze. Na Mazowszu takiej rycerskiej aktywności nie zanotowano. Prawdopodobnie jest to świadectwo kondycji finansowej tej grupy społecznej. Prawdopodobną przyczyną słabości lokacji na Pomorzu i Mazowszu było zagrożenie zewnętrzne – najazdy Prusów (skłonili Konrada Mazowieckiego do sprowadzenia Krzyżaków), Jadrwińców, Litwinów.

Wykorzystanie źródła D. (Miniatura ze Zwierciadła saskiego, ok. 1330 r.)

Analizując źródło D zdający zwracali uwagę na pochodzenie miniatur, które były ilustracjami zamieszczonymi w *Zwierciadle saskim*. Maturzyści po zapoznaniu się z zawartą w przypisie informacją, dotyczącą pochodzenia i charakteru źródła, analizowali treść ilustracji, które ukazywały sposób zakładania wsi na prawie niemieckim. Poszukiwali odpowiedzi na następujące pytania: *Kim są osoby przedstawione na ilustracjach? Jakie czynności wykonują? Co zawierał dokument wręczany zasadzcy? Czy nowy sposób zakładania wsi był korzystny dla mieszkańców wsi i pana ziemi? Czym ten sposób różnił się od dotychczasowego? Z analizy miniatur zdający dowiadywał się, że zasadzca i właściciel ziemi zawierali umowę, a z wiedzy własnej powinien zdający podać informacje o szczegółowym regulowaniu przez zapisy trybu postępowania osadników w czasie zakładania wsi oraz o ich przyszłych powinnościach wobec właściciela ziemi. Zdający zwracali uwagę na ukazanie na miniaturze działalności sądu we wsi – ławy wiejskiej. Źródło D budziło także refleksje zdających na temat korzyści dla osadnika i właściciela wsi wynikających z takiego sposobu lokacji, a także następstw kolonizacji na prawie niemieckim dla rozwoju gospodarki towarowo-pieniężnej w Polsce oraz zamożności ludności.*

Przykład wniosków wynikających z analizy źródła D.

Przykład 5.

Sprowadzane osadników z Niemiec wiązało się z przyjęciem normy prawnej pochodzącej z Zachodu. Najczęściej normą lokacyjną dla miast było prawo magdeburskie. Z czasem wykształcały się polskie mutacje typu prawo up. średnie. Do Polski trafiły zwody prawa niemieckiego, które tu tłumaczono.

Przykładem takiego prawa jest „Zmierzadło saskie”, które datowano do Polski w XIII wieku. Zmierzadło to źródło (i miniatura (ilustracja z tego dzieła)) przedstawia podstawowe elementy procesu lokacyjnego. Inicjatorem akcji był pan feudalny, który decydował o sadzicy, sprowadzenie osadników i zastąpienie wsi. Była to przedstawa ważny moment lokacji – wyrażenie pryncypia lokacyjnego. Był to dokument precyzyjnie regulujący warunki, liczbę osadników, ilość ziemi do podziału, wysokość opłat, które osadnicy mieli wnieść po upływie wolności, czyli czasu zwolnienia od podatków. Osadnicy cieszyli się wolnością osobistą, mogli opuścić miasto po spełnieniu określonych warunków. Na drugiej miniaturze przedstawiono posiedzenie „tany miejskiej”, którą przewodził sőtys (dawny osadca). Istnienie samostelu i tany, czyli sołu było bardzo istotnym elementem prawa niemieckiego wpływającym na stosunki społeczne (przewodniczył im sőtys na wsi, a wójt w mieście). Prawo niemieckie wprowadzane na ziemiach polskich było wcale atrakcyjnym rozwiązaniem, a z czasem reorganizowano istniejące już miasta i nowe przyjmujące rozwiązania niemieckie.

Pozostałe atuty prawidłowo napisanych wypracowań na temat 2.

Narracja kończyła się podsumowaniem, zbierającym wnioski cząstkowe oraz zawierała ocenę zjawiska i ustosunkowanie się do tezy postawionej we wstępie pracy. Na przykład, zdający podkreślali, że w okresie rozbitcia dzielnicowego nastąpił rozwój gospodarczy na ziemiach polskich, na który wpływ miały czynniki geopolityczne. Podkreślali, że spory o władzę, w podzielonym państwie polskim, wzmagaly rywalizację na polu gospodarczym, co skutkowało wzmocnieniem skarbu książąt dzielnicowych oraz nasileniem tendencji zjednoczeniowych. Z kolei napływ osadników z Zachodu sprzyjał przemianom cywilizacyjnym i kulturowym.

Natomiast jednym z podstawowych błędów popełnianych przez zdających było wyłączone przepisywanie lub opisywanie źródeł stanowiących wyposażenie do tematu bez ich analizy, interpretacji, czy wyciągnięcia z nich wniosków. W przypadku tekstu było to dosłowne cytowanie, a w przypadku ikonografii, statystyki, kartografii – opisywanie, co widnieje na ilustracji, jakie dane są zawarte w tabeli lub na wykresie, a także jakie elementy zostały zaznaczone na mapie.

Przykłady nieprawidłowego wykorzystania źródła w realizacji tematu 2.

Przykład 6.

Diagram uwzględnia gęstość zaludnienia w Polsce, Włoszech, Francji, Niemczech w okresie od XI do XIV w. We Włoszech ok. 1000 r. gęstość zaludnienia wynosiła prawie 25 osób na km², a w 1340 r. - 28 osób na km². Odpowiednio w tym samym okresie we Francji - najpierw 10, a później 28 osób na km², w Niemczech od 10 osób na km² w 1000 r. do 16 osób na km² w 1340 r. W Polsce 4 osoby na km² w 1000 r., a w 1340 - dwa razy tyle - czyli 8 osób na km².

Przykład 7.

Na mapie widzę najmniej kropek oznaczających lokalizacje miejskie w tym samym wieku nad Odrą, a najmniej nad Rynem, a w ogóle ich brak nad Morzem Bałtyckim. Może na to mieć wpływ trochę inny klimat na tych obszarach.

Obaj zdający potraktowali materiał źródłowy biernie. Autorzy obu przytoczonych przykładów nie dokonali refleksji nad materiałem źródłowym w odniesieniu do tematu wypracowania, nie zadali pytań do źródeł, nie dokonali uogólnienia informacji uogólnione i nie przyjęli ich za podstawę do wyciągnięcia wniosków.

Realizacja tematu 4.

We wstępie zdający wyjaśniali, jak rozumieją tezę postawioną w zacytowanym fragmencie artykułu z emigracyjnego czasopisma „Baczność”.

Przykład 8.

Wiek XIX w historii Polski zdominował problem niewoli narodowej, braku państwa, a co za tym idzie dążenia do odzyskania niepodległości. W pierwszym odruchu zdecydowa-

mo się na drogę państwa ^{zbiegmych} ~~nieobcych~~. Równocześnie zaczęto dostrzegać palącą potrzebę przemian społecznych. Cytat z mieszkaniowy ni temacie pochodki z pisma emigracyjnego. Autor tekstu myślał przekroczenie, że w ówczesnej sytuacji dwie kwestie - narodowa i społeczna, są ze sobą nierozdzielnie połączone. Walka o niepodległość miała być związana z demokratycznymi przemianami społecznymi - w tym przede wszystkim z emancypacją chłopów.

Wykorzystanie źródła A. (Fragment listu posła angielskiego w Berlinie do ministra spraw zagranicznych Wielkiej Brytanii, 31 października 1831 r.)

Analiza źródła A do tematu 4. wprowadzała zdających w zagadnienie dotyczące sprawy chłopskiej w powstaniu listopadowym. Zdający po przeczytaniu wypowiedzi posła angielskiego, zadawali pytanie o przyczyny braku zainteresowania chłopów walką o niepodległość. Dla zdających źródło A było inspiracją do przedstawienia różnicy w poglądach na temat rozwiązania sprawy chłopskiej przez różne ugrupowania polityczne działające w sejmie Królestwa Polskiego w latach 1830–1831. Zdający zadawali pytania: Dlaczego konserwatyści obawiali się udziału chłopów w powstaniu? Dlaczego opinia publiczna na Zachodzie mogła źle odebrać powszechny udział chłopów w tej walce?

Przykład prawidłowych wniosków wypływających z analizy źródła A, które zawarł maturzysta w swojej pracy.

Przykład 8.

Źródło A, fragment listu posła angielskiego w Berlinie, wskazuje na dobrą orientację autora w problematyce społecznej w Królestwie Polskim w okresie powstania listopadowego. Nawiązuje on do powstania rewolucyjnego wskazywać na walkę dramat. Wielecnie przez garstkę patriotycznej młodzieży z legionami wojskowych tworzą heroicznie prowadzone przez dowódców brzośwo oceniających sytuację militarną. Nie myśleli oni o możliwości zwycięstwa nad pre-

mającymu si tam i losy. Autor rozumie, że przyczyną braku udziału
 mas chłopskiej w powstaniu był brak ochoty. Należy sadzić, że polski
 emigranci miał na myśli mabyłmuśdłowe nadanie ziemi na własność.
 Nie wielki udział chłopów, częste dezercje z armii w okresie krwawych zmusz
 działaczy niepodległościowych do skutkiego zastanowienia się nad
 kwestią agrarną, licznie utworzone na emigracji organizacje polityczne
 sformułowały swoje programy. Postawione zgodzono się, że celem dżi-
 tania ma być odzyskanie niepodległości. Różnice dotyczyły metod
 walki o wolność oraz kontakt polityczny przyszłej armii z Polką.
 Aktualnie przyczyną upadku powstania listopadowego doprowadziła
 do wniosku, że jedyną z nich było niewzięcie się chłopów do walki.
 Była to przecież najlicniejsza grupa społeczeństwa, bez udziału której
 szereg powstaniowy nie mógł się bardzo szybko. Działacze Hotelu
 Lambert nadal byli bardzo ostrzy i podulowali kalendarz organizo-
 wanie. Innownie śmiałe propozycje znalazły się w „Manifestie” Towar-
 nictwa Demokratycznego Polskiego z 1836 roku. Jest w nim mowa
 o wolności, własności i braterstwie, o konieczności miszerekce
 chłopów. Najbardziej radykalny program wywołania niepodległości
 Polki przez samych chłopów miały Gromady Ludu Polkiego. Takie
 w kręgu pojawiały się podobne hasła. Ksiądz Piotr Świegiemny głosił
 je chłopom i pisał z ambony powołując się na autorytet papieża.

Przytoczony fragment pracy świadczy o tym, że wypowiedź zacytowana w temacie pracy,
 pochodząca z emigracyjnego czasopisma „Bacność”, kierowała uwagę zdających na zagadnienie
 w dyskusji podjętej przez różne ugrupowania Wielkiej Emigracji, które dotyczyło przyczyn upadku
 powstania listopadowego i rangi, którą wśród tych przyczyn odegrało nierozwiązanie sprawy
 chłopskiej. Zdający, na podstawie wiedzy własnej, podkreślali, że środowisko emigracyjne
 jednoznacznie wskazywało na potrzebę włączenia chłopów do przyszłej walki o niepodległość.

Wykorzystanie źródła B. (Rzeź galicyjska, rycina francuska z około 1850 r.)

Źródło B to ilustracja pochodząca z francuskiego czasopisma, ukazująca wydarzenia 1846 r. w Galicji. Zdający, analizując to źródło, poszukiwali odpowiedzi na następujące pytania: *Dlaczego chłopci przynosili na austriacki posterunek głowy zabitych szlachciców? Jaka rolę w tragicznych wydarzeniach odegrali Austriacy? Jakie były konsekwencje społeczne i polityczne tych wydarzeń? Jakie powstanie narodowe poprzedziło wydarzenia ukazane na ilustracji? Czy władze powstańcze w 1846 r. podjęły decyzje dotyczące rozwiązania sprawy chłopskiej? Czy organizatorzy powstania znaleźli skuteczny sposób, aby informacje dotyczące uwłaszczenia dotarły do chłopów? Oto, jakie odpowiedzi na postawione pytania znalazł jeden ze zdających oraz jak potrafił wykorzystać analizę źródła B w tworzeniu narracji.*

Przykład 9.

Kolejne przypomnienie na 1846 rok powstanie, w romianie opublikowane, wydano tydzień w Kielcach. Wydany w dniu rozporządzenia w sprawie Manifestu Narodowego kierował doświadczenie równości, realizację idei sprawiedliwości społecznej i nastawienie chłopów. Jeśli jednak dobiec do niepiśmiennych, w dodatku mrogo nastawionych adresatów? Skuteczna byłaby metoda rozmów z chłopami, odwołanie się do ich uczuć religijnych, głoszenie idei społecznej bezpośrednio na mi. Groziła jednak dekonspiracja, tymczasem chłopów, nie bez intrygi Austriaków, zorganizowali bunt w węgry w Galicji. Chłopi podburzeni przez robotników napadali na domy szlachectwa. Najstymulującym przywódcą w buncie był Jacek Szela. Rycina francuska (źródło B) wyraźnie sugeruje, że destruktywizm chłopów w 1846 r. wobec szlachty było inspirowane i podjęte przez robotników. Widzimy miejsce, w którym szlachta i wędrownicy austriaccy wpyły na granicy ze przemieszane głomy zabitych. Podobnych ilustracji powstało więcej, ukazywały one przekonanie, że chłopcy polscy działali na głota na klęskę

Australiid. Historycy nie mają pewności, że tak naprawdę było, ale zgodni są, że podrywanie konfliktu między szlachtą a chłopami było w interesie szlachty. Nie byli oni zainteresowani wygaszeniem sporów, ponieważ mogłoby to zaważyć na solidarnym i skutecznym walce narodowopatriotycznej Polaków.

Wykorzystanie źródła C. (Artur Grottger, *Chłop i szlachta*, 1862 r. [z cyklu rysunków *Warszawa II*])

Analizując źródło C zdający wykorzystywali informacje zawarte w tytule źródła w celu powiązania treści obrazu Artura Grottgera z wiedzą własną, dotyczącą manifestacji patriotycznych organizowanych w Warszawie w latach poprzedzających wybuch powstania styczniowego. Zdający, integrując informacje wynikające z analizy treści obrazu z wiedzą własną, przedstawiali rozważania na temat krystalizowania się poglądów dotyczących konieczności udziału całego społeczeństwa w walce o niepodległość. Oto przykład zastosowania takiego rozwiązania.

Przykład 10.

Źródło C nawiązuje do manifestacji patriotycznych w Warszawie przed wybuchem powstania styczniowego, w których uczestniczyli przedstawiciele różnych grup społecznych, i w czasie których często podnoszono propagowane przez „czerwonych” hasła o niepodległości chłopów i szlachty - walki o niepodległość.

Wykorzystanie źródła D. (Fragment pamiętnika Bronisława Deskura – naczelnika cywilnego województwa podlaskiego w czerwcu 1863 r.)

Zdający, analizując źródło D, zwracali uwagę na wypowiedź komisarza, który proponował chłopom, aby kosy przygotowane do walki użyli do pracy w gospodarstwie. Maturzyści zadawali pytanie: *Reprezentantem którego ugrupowania politycznego mógł być przedstawiciel władz powstańczych?* Oto przykładowa odpowiedź na to pytanie.

Przykład 11.

Ze źródła D wynika, że rząd powstańczy, którego stery przejęli „białi” nie był przychylny hasłom radykalnego rozwiązania kwestii chłopów.

Analiza materiału źródłowego była też dla zdających inspiracją do tego, aby przypomnieć decyzję o uwłaszczeniu chłopów zawartą w Manifestie Tymczasowego Rządu Narodowego z 22 stycznia 1863 r. Maturzyści zadawali pytania, *dlaczego nie były one respektowane przez*

szlachtę? Komu zależało na opóźnieniu wykonywania tych postanowień? W jaki sposób władze rosyjskie skutecznie odciągnęły chłopów od uczestnictwa w walce o niepodległość? Czy ukaz carski z 1864 r. zawierał decyzje korzystniejsze dla chłopów niż te, które były zawarte w manifestie powstańczym z 1863 r.?

Maturzyści w prawidłowo napisanych pracach zbierali wnioski cząstkowe, dokonywali uogólnienia i podsumowywali rozważania, formułując swoje stanowisko wobec problemu postawionego w temacie pracy. Prezentujemy przykład prawidłowego zakończenia wypracowania na temat 4.

Przykład 12.

Zgadzam się z opinią, opublikowaną w piśmie „Bawusi”
 uważam, że jedną z głównych przyczyn niepowodzenia podkole
 powstał monarchizm w XIX wieku był niski udział se-
 noidal mas chłopstwa. Drogę rozwoju i liczbę wojen
 polskiego i armii rosyjskiej można było zrehabilitować tylko
 przez masowy udział najliczniejszej grupy społeczeństwa.
 Trudno jednak wyobrazić sobie, aby do elity przystąpił do
 walki o imię i idee, z którymi zupełnie nie miała ideologiczności.
 Kluczem do rozwiązania tej kwestii była postawa elit społecz-
 nych, czyli klasa, która była rozdarta między egotyzmem
 stanowym a ideą narodową, niepodległościową.

Wypracowania, pisane na jeden z pięciu tematów, które zostały zakwalifikowane do najwyższego – IV poziomu, zawierały: poprawną selekcję i hierarchizację informacji, wszechstronną analizę problemu zawartego w temacie, wyjaśnienie złożoności zjawisk historycznych poprzez ukazanie różnych ich aspektów, poprawne wyjaśnienie związków przyczynowo-skutkowych, sformułowanie trafnych wniosków i właściwą ocenę, bezbłędną terminologię historyczną oraz realizację zagadnienia w ujęciu dynamicznym. Autorzy najlepszych wypracowań wykazali się również umiejętnością uogólnienia, integrowania wiedzy z różnych źródeł, formułowania i uzasadniania sądów, rzeczowej argumentacji. Ważną cechą prac wysoko ocenionych było połączenie umiejętności tworzenia narracji z doskonałą wiedzą faktograficzną, a także z umiejętnością właściwego wykorzystania materiału źródłowego dołączonego do pracy.

Wnioski i rekomendacje

1. Poglębienia wymaga praca uczniów z materiałami źródłowymi. Przyszli maturzyści powinni zostać wyposażeni w umiejętność odczytywania, analizowania i interpretowania treści zawartych w różnorodnych źródłach – tekstowych, ikonograficznych, kartograficznych, statystycznych. Należy ćwiczyć z uczniami stawianie pytań badawczych do źródeł. Inną ważną umiejętnością, nad którą należy pracować jest selekcja i hierarchizacja informacji, a także ich uogólnianie. Ważne jest, aby przyszli maturzyści wiedzieli, jak należy wykorzystywać źródła, będące wyposażeniem do wypracowania, jak przywołać informacje pozyskane z analizy źródeł w tworzonej narracji.
2. Należy zwrócić uwagę na kształtowanie umiejętności posługiwania się terminami historycznymi. Zdający często ich nie znają lub z kontekstu, w którym użyli terminów historycznych wynika, że przypisują im błędne znaczenie. W przypadku zadań rozszerzonej odpowiedzi z wyposażeniem źródłowym (temat 2. i temat 4.) niezbędna okazała się znajomość i prawidłowe posługiwanie się takimi terminami jak: immunitet, wójt, sołtys, wolnizna, Wielka Emigracja, rabacja, uwłaszczenie, poddaństwo, pańszczyzna, manifest. Kontekst, w którym zdający używali terminów historycznych w swoich odpowiedziach, pozwala domniemywać, że w dużym stopniu pozostają one dla nich obce znaczeniowo. Dobrą praktyką jest wprowadzanie oraz utrwalanie słownictwa historycznego w odpowiednim kontekście, tak aby uczniowie nie tylko znali znaczenie terminu, ale potrafili posłużyć się nim w sytuacji komunikacyjnej.
3. Zdający powinni ćwiczyć tworzenie tekstów o właściwej strukturze – zawierających wstęp, rozwinięcie i zakończenie. Ważne jest, aby przyszli maturzyści wiedzieli, że nie należy czynić w pracy dygresji, które w sposób zdecydowany wychodzą poza ramy chronologiczne oraz tematyczne opracowywanego zagadnienia. Zbyt długie wstępy, które stają się główną częścią pracy, to jeden z podstawowych błędów konstrukcyjnych wypracowań maturzystów. Chaotyczne wypowiedzi pozwalają wnioskować, że prace były często tworzone bez przemyślanej koncepcji.
4. Zdający powinni być przygotowywani przez nauczycieli do samodzielnego wnioskowania oraz oceniania zjawisk oraz procesów historycznych, a także do zajmowania stanowiska wobec problemów postawionych w temacie pracy.
5. Maturzyści powinni opanować umiejętność łączenia wydarzeń w ciągi przyczynowo-skutkowe. Pomaga w tym pisanie konspektu pracy oraz ćwiczenia z zakresu chronologii i synchronizacji wydarzeń z historii Polski oraz historii powszechnej.
6. Niepokój budzą trudności zdających w formułowaniu wypowiedzi poprawnych pod względem językowym. Bardzo często przekaz tworzony przez zdających jest nieczytelny na skutek mało precyzyjnego użycia języka. Należy pracować nad wzbogaceniem słownictwa, którym posługują się maturzyści oraz poprawną konstrukcją zdań.
7. Należy ćwiczyć ze zdającymi pisanie wypracowań w czasie nie dłuższym niż 100–120 minut, gdyż tylko tyle czasu zdający mogą przeznaczyć na rozwiązanie zdania rozszerzonej odpowiedzi. Ćwiczenie to kształtuje umiejętność właściwego zaplanowania i rozkładu czasu pracy związanej w kontekście rozwiązywania zadań zawartych w całym arkuszu egzaminacyjnym.

Historia – formuła do roku 2014

Poziom podstawowy

1. Opis arkusza

Arkusz egzaminacyjny z historii na poziomie podstawowym składał się z 35 zadań, wśród których 15 było zadaniami złożonymi. Zadania otwarte i zamknięte uwzględniały historię polityczną, historię społeczno-gospodarczą oraz historię kultury na przestrzeni wszystkich epok historycznych – od starożytności poprzez średniowiecze, czasy nowożytne, wiek XIX aż do końca XX wieku. Część zadań zawierała materiał źródłowy, na podstawie którego należało go rozwiązać, wykorzystując przy tym własną wiedzę. Inne polecenia wymagały od zdającego odwołania się wyłącznie na własnych informacjach z zakresu historii. Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 100 punktów.

2. Dane dotyczące populacji zdających

Tabela 6. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym*

Liczba zdających		
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	ogółem	66
	z liceów ogólnokształcących	3
	z liceów profilowanych	1
	z techników	62
	z liceów uzupełniających	0
	z techników uzupełniających	0
	ze szkół na wsi	3
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	12
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	23
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	28
	ze szkół publicznych	64
	ze szkół niepublicznych	2
	kobiety	7
	mężczyźni	59
bez dysleksji rozwojowej	62	
z dysleksją rozwojową	4	

* Dane w tabeli dotyczą przystępujących do egzaminu po raz pierwszy.

Tabela 7. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	1
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niełyszący	0
	ogółem	1

3. Przebieg egzaminu

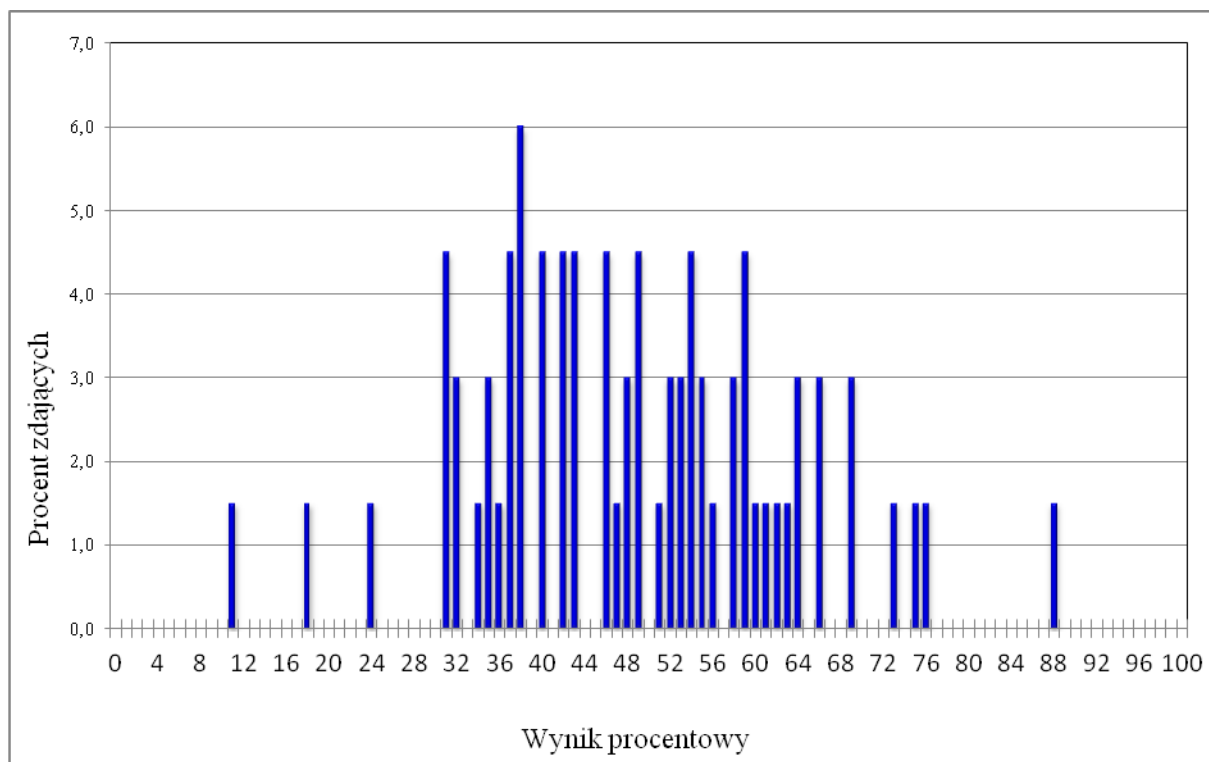
Tabela 8. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu		19 maja 2015	
Czas trwania egzaminu		120 minut	
Liczba szkół		35	
Liczba zespołów egzaminatorów		0	
Liczba egzaminatorów		0	
Liczba obserwatorów ² (§ 143)		0	
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	§99 ust.1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
		wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
		zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu części egzaminu w sposób utrudniający pracę pozostałym zdającym	0
	§99 ust.2	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
§ 146 ust. 3	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu	0	
Liczba wglądów ² (§ 107)		0	

²Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, ze zm.)

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

Wykres 3. Rozkład wyników zdających

Tabela 9. Wyniki zdających – parametry statystyczne*

Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
66	11	88	48	38	49	14

* Dane w tabeli dotyczą przystępujących do egzaminu po raz pierwszy.

Poziom wykonania zadań

Tabela 10. Poziom wykonania zadań

Nr zad.	Obszar standardów	Obszar wymagań	Poziom wykonania zadania (%)
1.1.	Korzystanie z informacji.	Wskazanie przyczyn umieszczenia płaskorzeźby na steli (II2).	64
1.2.	Korzystanie z informacji.	Korzystanie ze źródła ikonograficznego – rozpoznanie pisma (II 7).	48
1.3.	Tworzenie informacji.	Formułowanie oceny i jej uzasadnianie(III 2–3).	79
2.	Korzystanie z informacji.	Usytuowanie wydarzeń w czasie i przestrzeni (II 1).	26
3.1.	Tworzenie informacji.	Formułowanie oceny i jej uzasadnianie(III 2–3).	78
3.2.	Korzystanie z informacji.	Korzystanie z różnorodnych Źródłwiedzy historycznej (II 7).	59
3.3.	Korzystanie z informacji.	Wskazanie skutków inwestycji (II 2).	86
4.	Korzystanie z informacji.	Wskazanie skutków przyjęcia chrześcijaństwa (II 2).	61
5.	Wiadomości i zrozumienie.	Znajomośćdokonańwładców Polski (I).	15
6.	Korzystanie z informacji.	Uogólnianie informacji w celu rozpoznania postaci historycznej (II 5).	31
7.1.	Korzystanie z informacji.	Uogólnianie informacji zawartych w źródłach ikonograficznych w celu odczytania źródła inspiracji autorów (II 5).	61
7.2.	Korzystanie z informacji.	Wskazanie cech charakterystycznych malarstwa renesansowego (II 6).	67
8.1.	Tworzenie informacji.	Porównywanie wydarzeńw Polsce i na Węgrzech (III 1).	23
8.2.	Korzystanie z informacji.	Korzystanie ze źródła pisanego w celu odczytania sugestii autora dotyczącego przyczyn wydarzenia (II 7).	58
9.	Tworzenie informacji.	Formułowanie oceny dotyczącej polityki zagranicznej państwa polskiego i jej uzasadnianie (III 2–3).	41
10.	Korzystanie z informacji.	Wskazanie przyczyn umieszczenia wizerunku postaci na obrazie (II 2).	27
11.1.	Korzystanie z informacji.	Korzystanie ze źródła pisanego i genealogicznego w celu rozpoznania władcy (II 7).	71
11.2.	Korzystanie z informacji.	Uogólnianie informacji w celu rozpoznania dokumentu (II 5).	53

11.3.	Wiadomości i rozumienie.	Dokonywanie oceny prawdziwości sformułowanych zdań (III 2–3).	15
12.	Korzystanie z informacji.	Usytuowanie wydarzenia w czasie – uporządkowanie chronologiczne wydarzeń (II 1).	25
13.1.	Korzystanie z informacji.	Rozpoznanie cech charakterystycznych różnych stylów architektonicznych (II 6).	55
13.2.	Wiadomości i rozumienie.	Znajomość przyczyn rozwoju nowego stylu w architekturze epoki nowożytnej (I).	61
14.1.	Korzystanie z informacji.	Wskazanie przyczyn i skutków wydarzenia (II 2).	90
14.2.	Wiadomości i rozumienie.	Znajomość etymologii nazwy (I).	73
15.	Korzystanie z informacji.	Wyjaśnienie przyczyn zjawiska w historii gospodarczej (II 2).	24
16.1.	Korzystanie z informacji.	Wskazanie przyczyny wydarzenia (II 2).	55
16.2.	Korzystanie z informacji.	Usytuowanie wydarzenia w czasie (II 1).	24
17.	Korzystanie z informacji.	Korzystanie z różnych źródeł informacji (II 7).	62
18.	Korzystanie z informacji.	Korzystanie ze źródła kartograficznego (II 7).	57
19.	Tworzenie informacji.	Dokonywanie oceny prawdziwości zdań dotyczących danych statystycznych (III 2).	77
20.1.	Tworzenie informacji.	Uzasadnianie tezy zawartej w źródle (III 3).	50
20.2.	Korzystanie z informacji.	Wybieranie informacji z tekstu (II 7).	56
21.	Korzystanie z informacji.	Usytuowanie wydarzeń w czasie (II 1).	8
22.	Korzystanie z informacji.	Wyjaśnianie gospodarczych przyczyn procesu politycznego (II 5).	17
23.1.	Korzystanie z informacji.	Uogólnianie informacji w celu rozpoznania postaci (II 5).	73
23.2.	Wiadomości i rozumienie.	Znajomość funkcji budowli wspomnianej w tekście (I).	52
24.1.	Korzystanie z informacji.	Korzystanie ze źródeł – ikonograficznego i genealogicznego (II 7).	64
24.2.	Tworzenie informacji.	Formułowanie oceny dotyczącej celów propagandowych źródła (III 2).	39
24.3.	Wiadomości i rozumienie.	Znajomość dynastii (I).	32
25.	Korzystanie z informacji.	Usytuowanie wydarzeń w czasie – uporządkowanie chronologiczne (II 1).	24
26.	Tworzenie informacji.	Formułowanie oceny i jej uzasadnianie (III 2–3).	70
27.	Tworzenie informacji.	Porównywanie interpretacji wydarzenia (III 1).	61
28.1.	Korzystanie z informacji.	Uogólnianie informacji w celu rozpoznania postaci (II 5).	64

28.2.	Korzystanie z informacji.	Umieszczanie wydarzenia w przestrzeni (II 1).	12
28.3.	Wiadomości i rozumienie.	Znajomość postanowień konferencji (I).	11
29.1.	Korzystanie z informacji.	Uogólnianie informacji w celu rozpoznania postaci (II 5).	30
29.2.	Wiadomości i rozumienie.	Znajomość funkcji, które pełnił polityk (I).	24
29.3.	Wiadomości i rozumienie.	Znajomość sytuacji politycznej w Europie w 1939 r. (I).	83
30.1.	Korzystanie z informacji.	Usytuowanie wydarzenia w przestrzeni (II 1).	83
30.2.	Korzystanie z informacji.	Usytuowanie wydarzenia w czasie i przestrzeni (II 1).	20
30.3.	Korzystanie z informacji.	Korzystanie z różnych źródeł informacji (II 7).	76
31.	Korzystanie z informacji.	Wskazanie cech charakterystycznych okresu historycznego (II 6).	56
32.	Korzystanie z informacji.	Korzystanie z różnych źródeł informacji (II 7).	61
33.	Korzystanie z informacji.	Uwzględnianie zmian zachodzących w czasie (II 4).	42
34.	Korzystanie z informacji.	Uwzględnianie zmian na mapie Europy po II wojnie światowej (II 4).	39
35.1.	Wiadomości i rozumienie.	Wiadomości i rozumienie. Znajomość postaci historycznych (I).	61
35.2.	Wiadomości i rozumienie.	Znajomość wydarzenia na Bliskim Wschodzie w XX w. (I)	27

Poziom rozszerzony

1. Opis arkusza

Arkusz egzaminacyjny z historii na poziomie rozszerzonym zawierał 20 zadań i składał się z trzech części: testu, analizy materiałów źródłowych oraz wypracowania. Zadania otwarte i zamknięte uwzględniały historię polityczną, historię społeczno-gospodarczą oraz historię kultury na przestrzeni wszystkich epok historycznych od starożytności poprzez średniowiecze, czasy nowożytne, wiek XIX aż do końca XX wieku. Polecenia drugiej części arkusza zawierały materiał źródłowy, na podstawie którego należało je rozwiązać, wykorzystując przy tym własną wiedzę.

Zadanie nr 20 polegało na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch tematów. Temat I: „*Trzech Bolesławów wobec problemów obrony niezależności państwa polskiego*. Porównaj i oceń politykę zagraniczną państwa polskiego za panowania Bolesławów – Chrobrego, Śmiałego, Krzywoustego”. Temat II: „*Zmierzch wielkich dynastii*. Porównaj przyczyny końca panowania dynastii rządzących w państwach zaborczych”.

Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów, z czego za test można było otrzymać 20 punktów, za analizę materiałów źródłowych – 10 punktów, a za wypracowanie – 20 punktów.

2. Dane dotyczące populacji zdających

Tabela 11. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym*

Liczba zdających		
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	ogółem	4
	z liceów ogólnokształcących	1
	z liceów profilowanych	0
	z techników	3
	z liceów uzupełniających	0
	z techników uzupełniających	0
	ze szkół na wsi	0
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	1
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	3
	ze szkół publicznych	2
	ze szkół niepublicznych	2
	kobiety	0
	mężczyźni	4
	bez dysleksji rozwojowej	4
z dysleksją rozwojową	0	

* Dane w tabeli dotyczą przystępujących do egzaminu po raz pierwszy.

Tabela 12. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	ogółem	0

3. Przebieg egzaminu

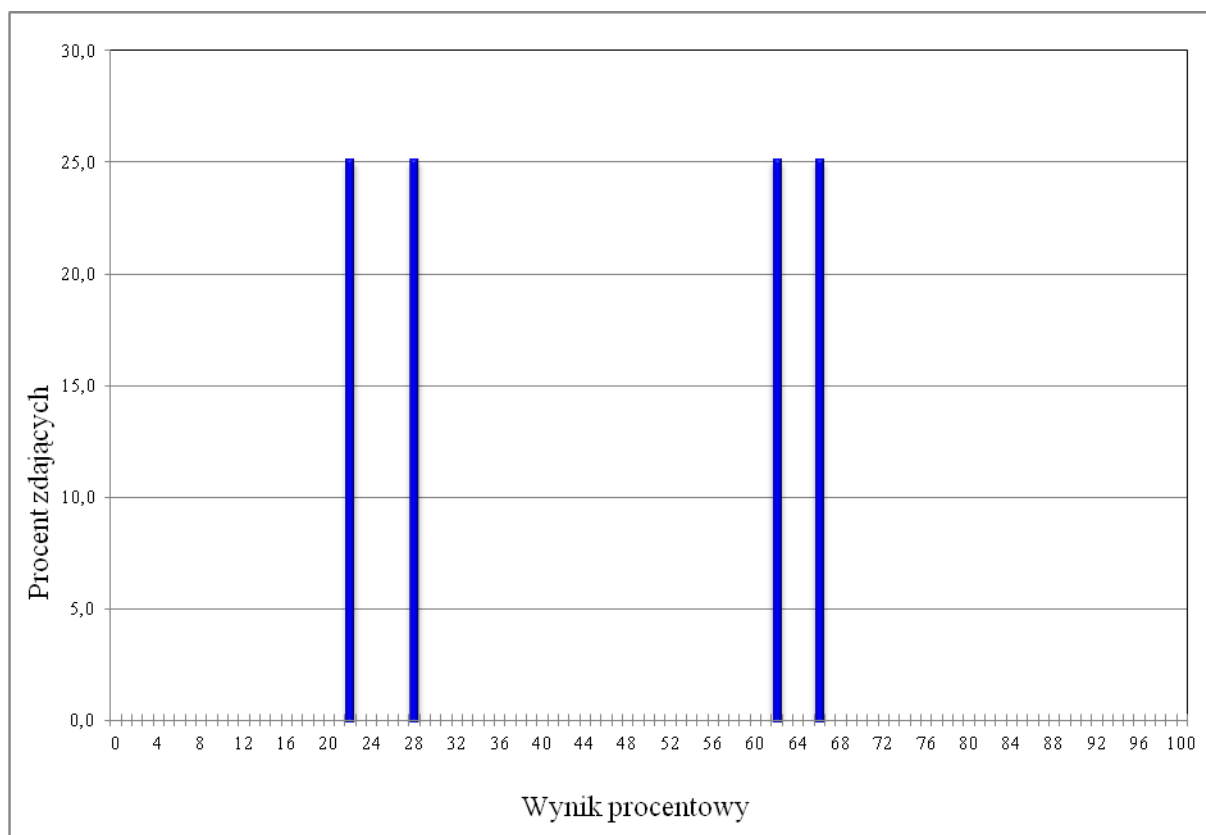
Tabela 13. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu		19 maja 2015	
Czas trwania egzaminu		180 minut	
Liczba szkół		3	
Liczba zespołów egzaminatorów		0	
Liczba egzaminatorów		0	
Liczba obserwatorów ³ (§ 143)		0	
Liczba unieważnień ³	w przypadku:		
	§99 ust.1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
		wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
		zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu części egzaminu w sposób utrudniający pracę pozostałym zdającym	0
	§99 ust.2	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
§ 146 ust. 3	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu	0	
Liczba wglądów ³ (§ 107)		1	

³Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. Nr 83, poz. 562, ze zm.)

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

Wykres 4. Rozkład wyników zdających

Tabela 14. Wyniki zdających – parametry statystyczne*

Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
4	22	66	45	4 wyniki	45	23

* Dane w tabeli dotyczą przystępujących do egzaminu po raz pierwszy.

Poziom wykonania zadań

Tabela 15. Poziom wykonania zadań

Nr zad.	Obszar standardów	Obszar wymagań	Poziom wykonania zadania (%)
1.	Korzystanie z informacji.	Korzystanie ze źródła ikonograficznego (II 7 P).	75
2.1.	Tworzenie informacji.	Formułowanie opinii na podstawie wybranych informacji (III 2 P).	75
2.2.	Korzystanie z informacji.	Korzystanie z różnych źródeł wiedzy historycznej – kartograficznego i pisanego (II 7 P).	88
3.	Tworzenie informacji.	Ocena prawdziwości zdań dotyczących treści mapy (III 2 P).	75
4.1.	Korzystanie z informacji.	Wybieranie informacji z tekstu (II 7 P).	25
4.2.	Korzystanie z informacji.	Wyjaśnianie zjawiska z uwzględnieniem cech charakterystycznych dla epoki (II 6 P).	50
5.	Wiadomości i rozumienie.	Znajomość wydarzeń związanych ze stolicą cesarstwa wschodniorzymskiego (I 2 R).	75
6.	Tworzenie informacji.	Ocena prawdziwości zdań dotyczących źródła (III 2 P).	50
7.	Korzystanie z informacji.	Wybieranie informacji uzasadniających tezę dotyczącą zmian zachodzących w czasie (II 4 P).	75
8.	Tworzenie informacji.	Dostrzeganie różnych interpretacji wydarzeń i ich przyczyn (III 2 R).	42
9.	Korzystanie z informacji.	Porównywanie i wartościowanie różnych poglądów na temat polityki kolonialnej (II 1 R).	50
10.	Korzystanie z informacji.	Usytuowanie wydarzeń w czasie – uporządkowanie chronologiczne (II 1 P).	50
11.	Korzystanie z informacji.	Wyjaśnienie przyczyn zjawiska społecznego (II 7 P).	100
12.1.	Wiadomości i rozumienie.	Znajomość terminu historycznego (I 9 P).	100
12.2.	Wiadomości i rozumienie.	Wyjaśnienie przyczyn wydarzeń (II 2 P).	50
13.	Tworzenie informacji.	Formułowanie oceny i uzasadnianie jej (III 2–3 P).	50
14.	Korzystanie z informacji.	Korzystanie z różnych źródeł wiedzy historycznej (II 1 R).	50
15.	Tworzenie informacji.	Formułowanie oceny i jej uzasadnianie (III 2–3 P).	38
16.	Tworzenie informacji.	Krytyczne analizowanie interpretacji historii (III 2 R).	50

17.1.	Korzystanie z informacji.	Uogólnianie informacji w celu rozpoznania wydarzenia (II 5 P).	0
17.2.	Tworzenie informacji.	Formułowanie oceny i jej uzasadnianie (III 2 – 3 P).	25
18.1.	Korzystanie z informacji.	Korzystanie z różnych źródeł wiedzy historycznej (II 1 R).	0
18.2.	Tworzenie informacji.	Formułowanie wniosków (III 2 R).	25
19.	Korzystanie z informacji.	Korzystanie z różnych źródeł wiedzy historycznej (II 1 R).	25
20.	Wiadomości i rozumienie. Korzystanie z informacji. Tworzenie informacji.	Tworzenie dłuższej wypowiedzi pisemnej na zadany temat (I – III R).	33